

Estiiv. foto 82/25.5.1988 M

INARI 320, 345-347 PARTAKKO

Koekaivaus 1.7. - 17.7.1987

Timo Pärssinen

SISÄLLYSLUETTELO

Arkistotietoja	1
Inari (320, 345, 347)	2
Inari (346) Korppiojan suu N	2
Diapositiivit	5
Negatiivit	5
Yleiskartta 1, pienennös	6
Yleiskartta 2, pienennös	7
Peruskarttaote 1: 20 000	8
Pinta- ja pohjavaaituskartta, pien.	9
Tasokartat, pien.	10-13
Profiilikartta, pien.	14
Valokuvat	15-21

INARI PARTAKKO

Arkistotietoja:

Kunta: Inari
Kylä: Partakko
Omistaja: Valtionmaa, Inarin metsänhoitoalue.
Peruskartta: 1:20 000, 3842 10 PARTAKKO

INARI (320) Partakko Siuttajoen suu

x = 7678 44, y = 3535 96, z = 120-125 m mpy.

Aikaisemmat tutkimukset: M. Torvinen, tarkastus 19.8.1981
M. Torvinen, kaivaus 13.-29.7.1983

Aikaisemmat löydöt: KM 21440:1-2. Diar. 22.4.1982
KM 22219:1-71. Diar. 9.2.1984

INARI (345) Partakko Partakkosalmi W

x = 7678 34, y = 3536 02, z = 118-120 m mpy.

Aikaisemmat tutkimukset: M. Torvinen, tarkastus 13.-29.7.1983
Aikaisemmat löydöt: KM 22222:1-4. Diar. 22.4.1984

INARI (346) Partakko Korppiojan suu N

x = 7678 23, y = 3536 20, z = 120-125 m mpy.

Aikaisemmat tutkimukset: M. Torvinen, inventointi 27.7.1983

INARI (347) Partakko Käyräniemi W

x = 7677 49, y = 3536 16, z = 120-125 m mpy.

Aikaisemmat tutkimukset: M. Torvinen, inventointi 4.8.1983
Aikaisemmat löydöt: KM 22223. Diar. 20.2.1984

TVL-Lapin piirin suunnitelma polkutien Partakko-Käyräniemi rakentamisesta (hanke n:o 679) tuli lausunnolle museovirastoon 1983. Tielinjan mahdolliset muinaisjäännökset inventoi Markku Torvinen 27.7. ja 4.8.1983. Inventoinnissa ja aiemmissa tarkastuksissa (Inari 320) havaitut kohteet päätettiin koekaivaa tielinjan kohdalta varsinaisten kaivausten tarpeellisuuden selvittämiseksi.

TVL-Lapin piirin lausuntopyyntöön 6.12.1986 (Ps-6265) vastatessaan esitti museovirasto kirjeessään 6.2.1987 n:o 1919 määrärahan (35 360 mk) myöntämistä kesän 1987 koekaivauksia varten. Lapin piiri myönsi esitetyn summan 11.3.1987 kirjeessään nro Pr-1245.

Koekaivaus tehtiin 1.-17.7.1987 välisenä aikana fil.yo. Timo Pärssisen johdolla. Piirtäjänä toimi HuK Hannu Poutiainen ja kaivajina oli TVL-Lapin piirin palkkaamina viisi paikallista 3.-10.7.1987: Markku Kokkarinen, Martti ja Lahja Paltto, Anja Saijets sekä Vilho Kokkarinen 3.-16.7.1987, joka toimi myös veneenkuljettajana.

INARI (320, 345, 347)

Kohteisiin Inari 320, 345 ja 347 tehtiin n. 1 x 1 m:n suuruisia koekuoppia yhteensä n. 24 m² (ks. yleiskartta s.6). Kuopat kaivettiin tien suunnitellun keskilinjan paalujen mukaisesti n. 20 m välein. Lisäksi ympäristöä tutkittiin lapionpistoin. Kuopat olivat löydöttömiä eikä merkkejä kiinteistä muinaisjäännöksistä havaittu.

INARI (346) Korppiojan suu N

Kohde, jonka Markku Torvinen tarkasti 27.7.1983, sijaitsee Inarin Partakon kylässä, Siuttajoen suun kapeikosta, Partakkosalimesta, n. 200 m itäkaakkoon (TVL:n Partakko-Käyräniemi -polkutiesuunnitelman keskilinjan paaluun KL6 arvioituna - paalu sijaitsi kaivausalueen vieressä) ja n. 90 m itäkoilliseen Korppiojan suulta. Kosteahkoa hiekkaperäistä maata peittää jäkälä, sammal ja varvikko. Paikalla kasvaa matalahkoa koivikkoa.

Markku Torvinen havaitsi 1983 paikalla kolme syväkköä, n. 3 x 2 m:n laajuista kuoppaa sekä kaksi kodanpohjiksi tulkitsemaansa kohdetta

(kohteet a-d inventointikertomuksessa Inari, Partakko, M. Torvinen 1983). Kodanpohjiksi epäillyt kohoumat (kohde b) ovat aivan suunnitellun tielinjan läheisyydessä, ja kodanpohjiksi osoittautuessaan olisi mahdollinen saamelainen kenttäasutus saattanut ulottua tielinjauksen alueella. Kohoumat tutkittiin vetämällä 10 x 1 m:n koeoja niiden ylitse sekä kaivamalla viisi n. 1 m:n laajuista koekuoppaa kohoumien lähistölle.

Lisäksi tehtiin lukuisia lapionpistoja sekä 8 n. 1 m²:n kokoista koekuoppaa tielinjalle (ks. yleiskartat). Koekuopissa ja -ojassa ei havaittu mitään muinaisjäänökseen viittaavaa.

Pyyntikuoppa c (ks. yleiskartat) sijaitsee TVL:n suunnitellun tien keskilinjan paalun KL6 vieressä tielinjalla. Koska kuoppa tuhoutuu tietä tehtäessä, päätettiin se tutkia. Kuopan alueen pinta vaahtettiin, ja sen poikki vedettiin kuopan puolittava linja 100/94-101. Alue ruudutettiin koordinaatistoon, jossa x-akseli kasvaa pohjoiseen ja y-akseli itään. Kiintopisteenä toimi suurehko kanto (KP-luku 124.00 m mpy.) kuopan pohjoislaidalla, johon siirrettiin TVL:n mittapisteen n:o 186 (korkeus 129.332 m mpy). Kaamanen-Sevettijärvi -tien varresta. Kuopan eteläpuoliskon ruudut 98-100/95-100 avattiin kaivausta varten. Alue kaivettiin n. 5 cm:n kerroksina tasokaivauksena tasoon 7 asti. Lopussa kaivettiin syvin osa kuopan alkuperäisiä muotoja noudatellen. Tasot vaahtettiin ja piirrettiin mittakaavaan 1:25 (kartat sivuilla 9-13).

Maa-aines paksuhkon turpeen (n. 5-15 cm) alla oli hienoa hietaa. Heti turpeen alla oli voimakas hiilipitoinen kerros, joka on muodostunut metsäpalon seurauksena. Pieniä hiilimääriä oli kertynyt kuopan keskusta aina tasoon 7 asti. Kuopan pohja on turvettunut ja palanut metsäpaloissa sekä peittynyt sortuneen vallin alle vähitellen vuosien kuluessa. Tasokartoissa pohjan turvettuminen näkyy kuopan pohjaa kohti taso kerrallaan supistuvana hiilen ja hiedan renkaana. Profiilissa (ks. kuva F.71507-71508, dia 14783-14784, kartta s. 14) voi havaita ainakin kaksi turvekerrosta, joista alempi on n. 20-30 cm nykyturpeen alla ja lienee jäänyt kuoppaa kaivettaessa reunavallin alle. Valli on tasoittunut nykyään jo n. 10 cm:n korkuiseksi. Kuopan pohja oli kaivettaessa edelleen roudassa ja siksi hankala kaivaa - ajoittain oli käytettävä nuotiota apuna. Kuopan pohja ei ole ollut tasainen vaan siinä on ollut n. 25 cm:n syvennys länsireunalla. Syvyys kuopan pohjan ja nykyturpeen välillä on noin 150-175 cm. Pohjimmaisat kerrokset olivat nokipitoista harmahtavaa hietaa.

Alunperin kuoppa lienee ollut noin kahden metrin syvyinen, mutta nyttemmin sortuneisiin reunavalleihin verrattuna syvyyttä on voinut olla ennemmänkin. Mitään pitkäaikaiseen tulenpitoon viittaavaa ei kuopassa ole. Kuopan merkitystä on vaikea päätellä, mutta syvyys viittaa pyyntitoimintaan, jossa tällaista pohjahalkaisijaltaan lähes metristä kuoppaa on voitu käyttää suurriistan pyyntiin. Tätä teoriaa tukee kaksi uutta kuoppaa, jotka löydettiin kaivausten yhteydessä. Kuopat e (ks. dia 14782 ja yleiskartta s. 7) ja f sijaitsevat koilliseen n. 40 ja 80 m:n päässä - molemmat ovat pienehköjä n. 1,5 x 1 m ja n. 0,5 m syviä. Kuopat muodostavat koillis-lounaissuuntaisen ketjun (kaikki välit n. 40 m). Siuttajoen ja Korppiojan välissä. Kuoppia saattaa olla ketjun koillispäässä vielä useampiakin. Kyseessä lienee jonkinlainen pyyntikuoppajärjestelmä, jonka osana nyt tutkittu kuoppa c on ollut.

Pyyntikuoppien ikää on hankala määrittää, mutta huuhtoutumiskerroksen muodostumien turpeen alle vie geologien mukaan n. 400-500 vuotta. Näinkin syvän kuopan täyttyminen ja podsoloituminen on vienyt varmasti kauemmin, mutta nuorin mahdollinen käyttöaika ajoittunee keskiajalle eli ns. saamelaisen rautakauden loppupuolelle - rannansiirtymiskronologian mukaan vanhin mahdollinen ajoitus ulottuisi aina kivikaudelle asti (A. Siiriäinen, Fennoscandia Antiqua I, s. 10).

Kuopan toinen puoli jäi kaivamatta jäisen maaperän ja ajanpuutteen vuoksi. On kuitenkin epätodennäköistä, että toinen puolisko sisältäisi mitään olennaisesti poikkeavia rakenteita tai muotoja.

Helsingissä 14.4.1988

Tutkija

Timo Pärssinen

DIAPOSITIIVIT:

- 14775 Pyyntikuopanpuolikas avattuna. Kuva kaakosta.
- 14776 Kodansijaksi oletettu kohouma paalutettuna. Idästä.
- 14777 Toinen kodansijaksi oletettu kohouma. Idästä.
- 14778 Pyyntikuopan puolikas kaivettuna tasoon 6. Idästä.
- 14779 Koekuoppa 580 länsiprofiili.
- 14780 Koeoja peitettynä.
- 14781 Pyyntikuoppaa kaivetaan tasoon 6.
- 14782 Pyyntikuoppa (e).
- 14783 Pyyntikuopan profiili. Etelästä.
- 14784 Pyyntikuopan profiilia vaaitaan. Kaakosta.

NEGATIIVIT:

- 71494 Pyyntikuopanpuolikas avattuna. Kuva kaakosta.
- 71495 Panoraama. Kodansijoiksi oletetut kohteet. Idästä.
- 71496 Sama.
- 71497 Sama.
- 71498 Pyyntikuopan puolikas kaivettuna tasoon 6. Idästä.
- 71499 Pyyntikuopan puolikas kaivettuna tasoon 6. Lännestä.
- 71500 Koekuoppa 580 länsiprofiili.
- 71501 Koeojan itäseinämää.
- 71502 Koeojan länsiseinämää.
- 71503 Koeoja peitettynä.
- 71504 Pyyntikuoppaa kaivetaan tasoon 6.
- 71505 Pyyntikuopan pohjoisprofiilia. Länsiosa.
- 71506 Pyyntikuoppaa kaivetaan.
- 71507 Pyyntikuopan pohjoisprofiili.
- 71508 Sama. Kaakosta.
- 71509 Profiilin piirtämistä valmistellaan.
- 71510 Pyyntikuoppa peitettynä. Koillisesta.

INARI 346 PARTAKKO KORPPIOJAN SUU 1987

T. PÄRSSINEN

YLEISKARTTA 1

PIENENNÖS

200m

Karttapohjana TVL:n suunnitelmaa polkujen rakentamiseksi välillä Partakko - Käyräniemi, PLV 0-1792, 1:2000

Piirt. H. Poutiainen

■ kaivausalue

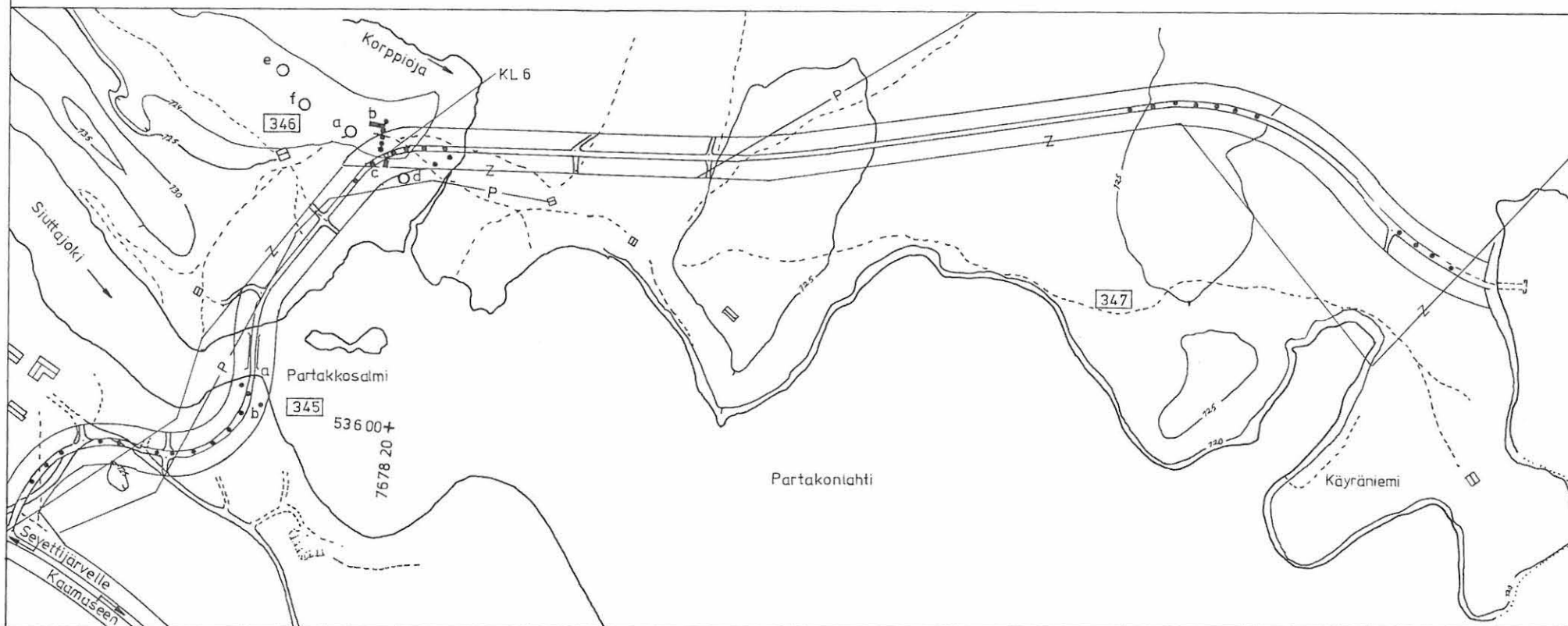
● koeruutu

○ pyyntikuoppa

KL 6 TVL:n keskilinjän paalu

345 Partakkosalmi W

347 Käyräniemi W

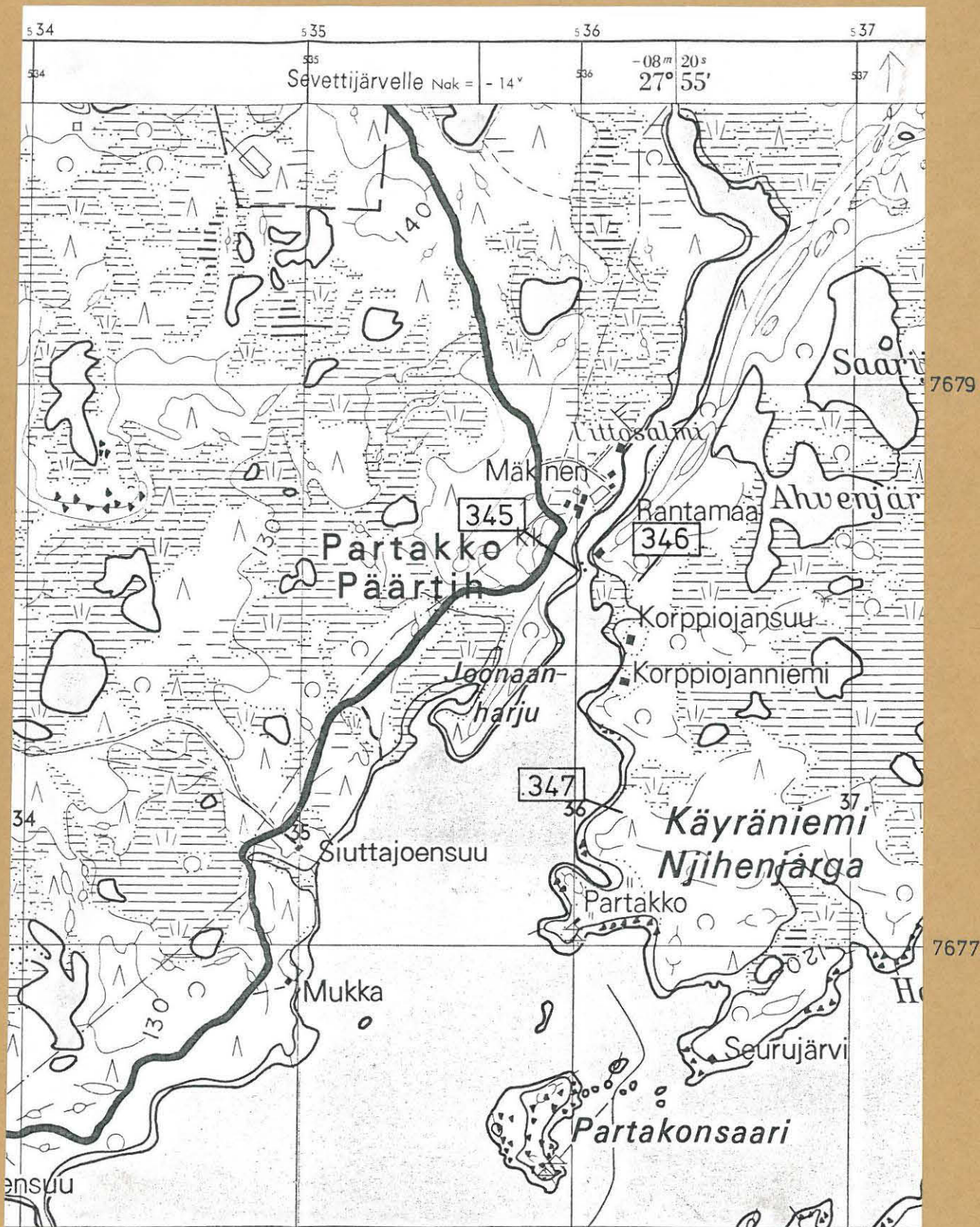
INARI **346** PARTAKKO KORPPIOJAN SUU

ote peruskartasta 3842 10 PARTAKKO (1971) 1:20 000

x= 7678 20

y= 536 20

z= 123 m mpy

INARI 346 PARTAKKO KORPIOJAN SUU 1987

T. PÄRSSINEN

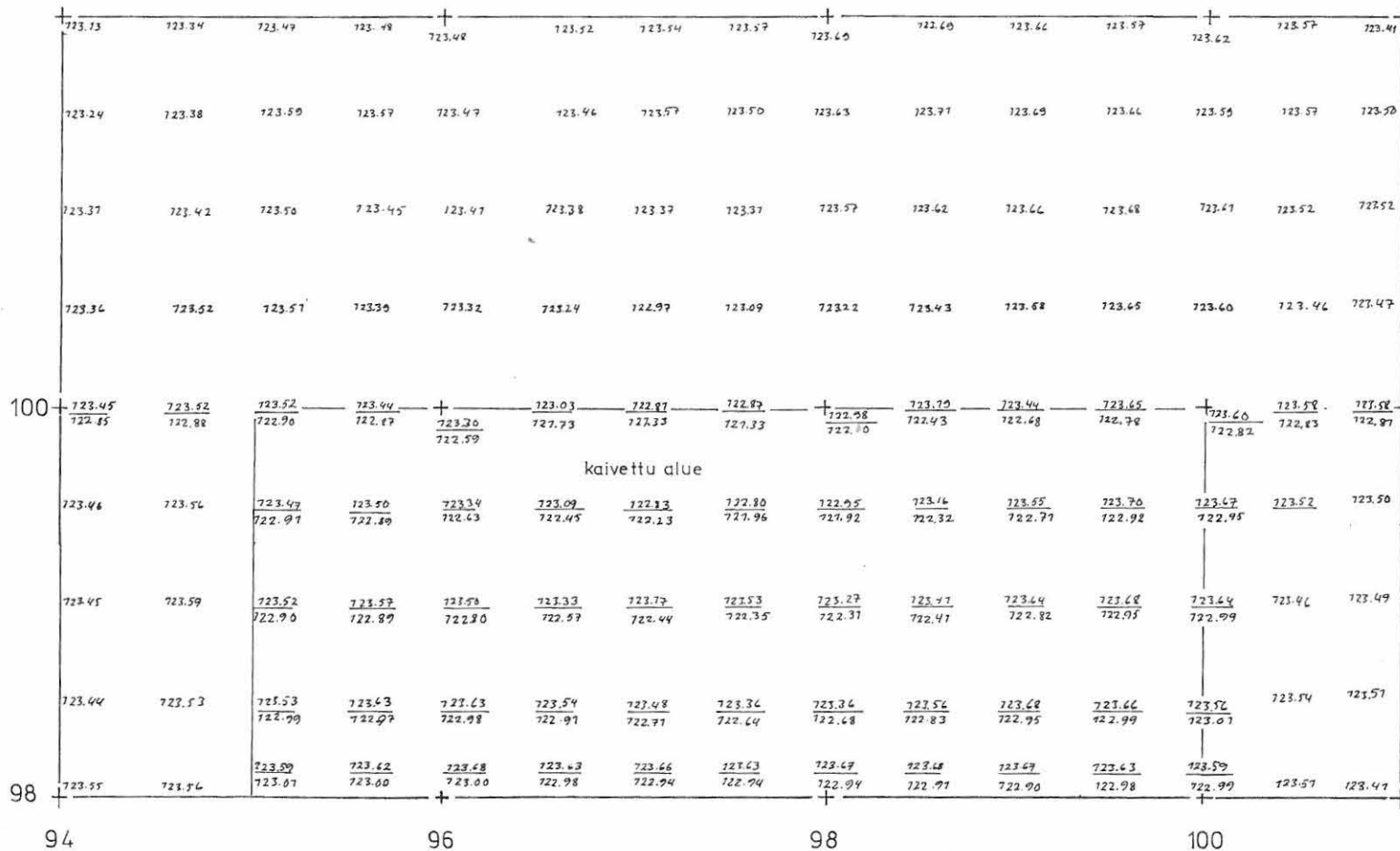
PINTA - JA POHJAVAAITUSKARTTA

PIENENNÖS

1 m

Pyyntikuoppa C

Piirt. H. Poutiainen

INARI 346 PARTAKKO KORPPIOJAN SUU 1987

T. PÄRSSINEN

TASOKARTTA

Taso 1
mk 1:25

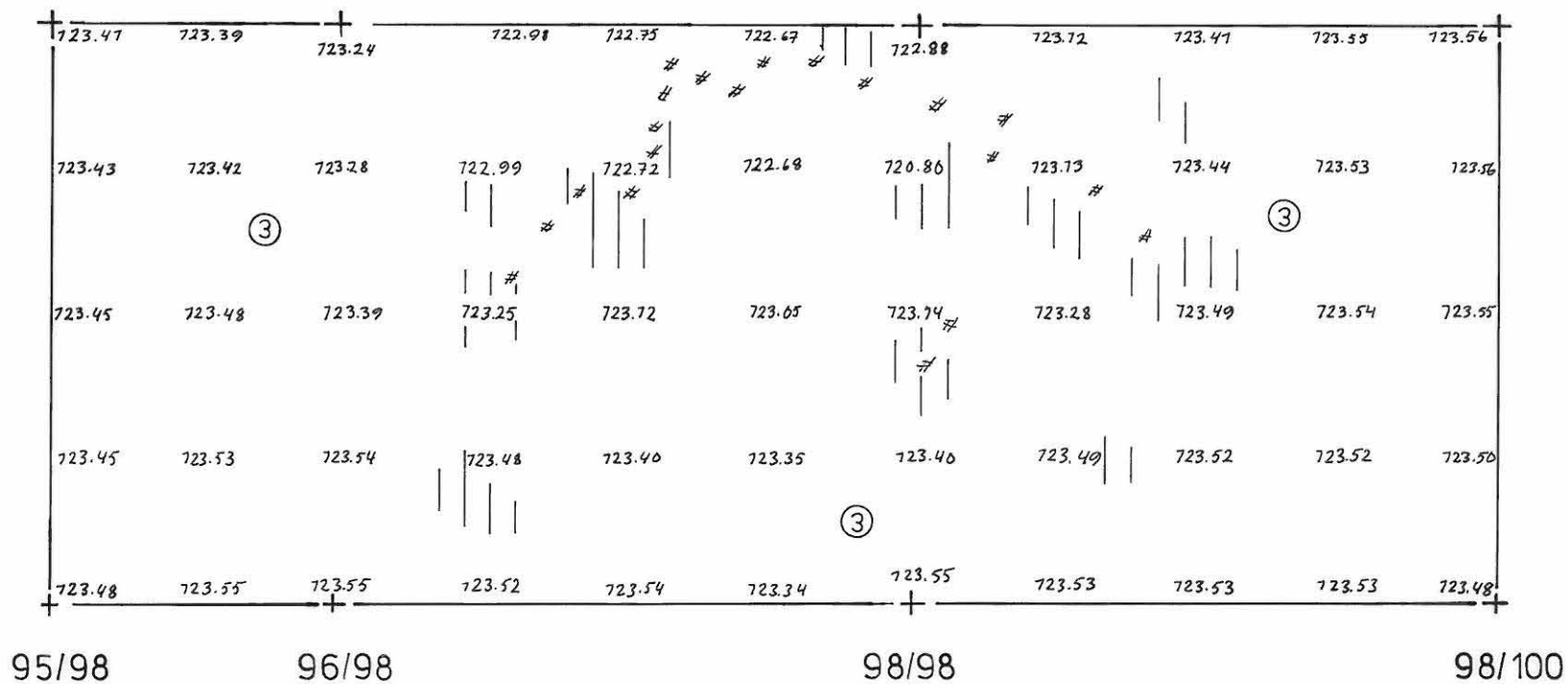
N

Pyyntikuoppa C

Piirt. H.Poutiainen

③	Ruskehtava Ht = hieta
	huuhtoutumiskerros Ht
# #	hiiltä

INARI 346 PARTAKKO KORPPIOJAN SUU 1987

T. PÄRSSINEN

TASOKARTTA

Tasot 2 ja 3

PIENENNÖS

1m

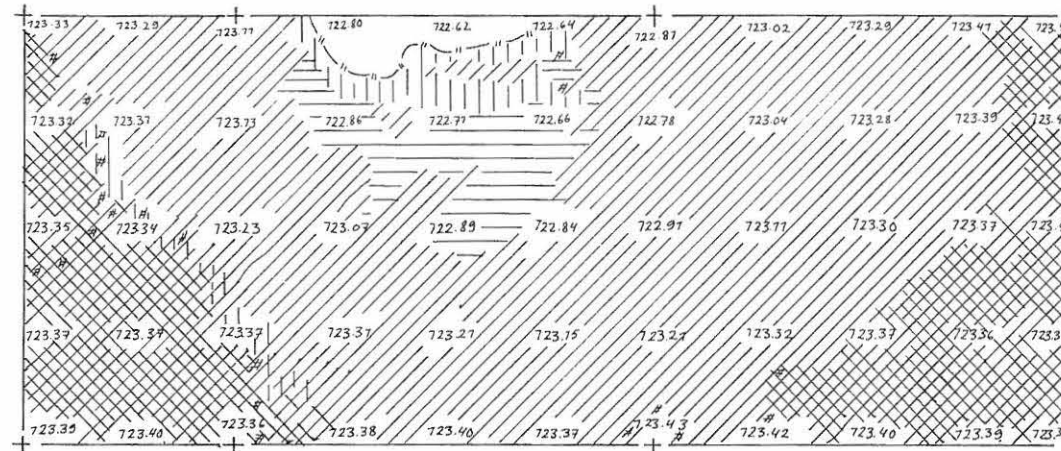
Pyyntikuoppa C

Piirt. H. Poutiainen

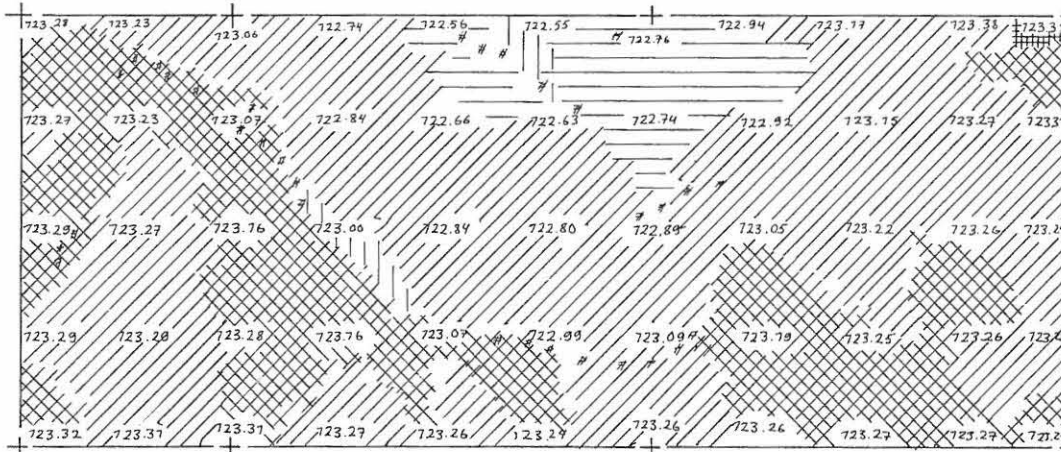
N

Taso 2.

Taso 3.

- Punertava ruskea Ht= hietta
- vaaleanruskea Ht
- ruosteennruskea Ht
- huuhtoutumiskerros Ht
- vaaleanpunainen palanut Ht
- hiilialueen raja
- hiiltä

98/95

98/96

98/98

98/100

INARI 346 PARTAKKO KORPPIOJAN SUU 1987

T. PÄRSSINEN
TASOKARTTA
Tasot 4. ja 5.
PIENENNÖS

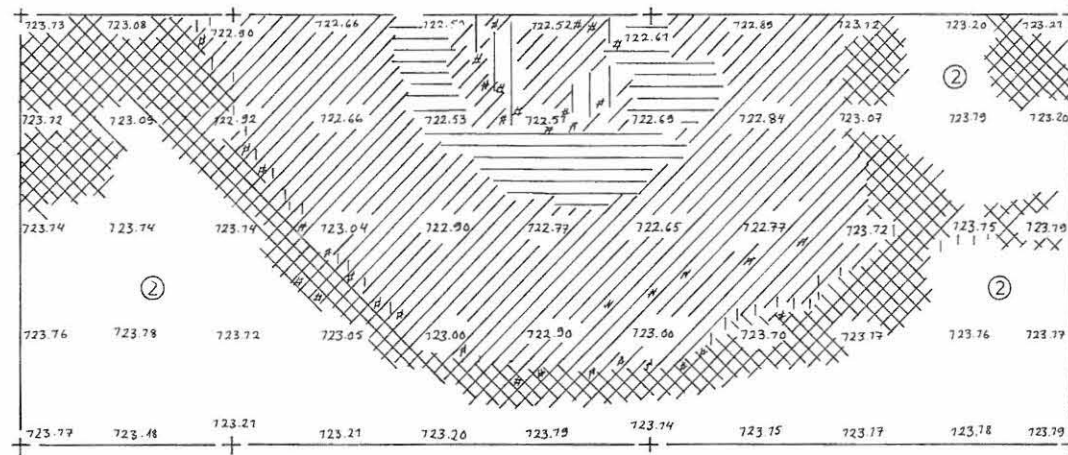
1m

Pyyntikuoppa C

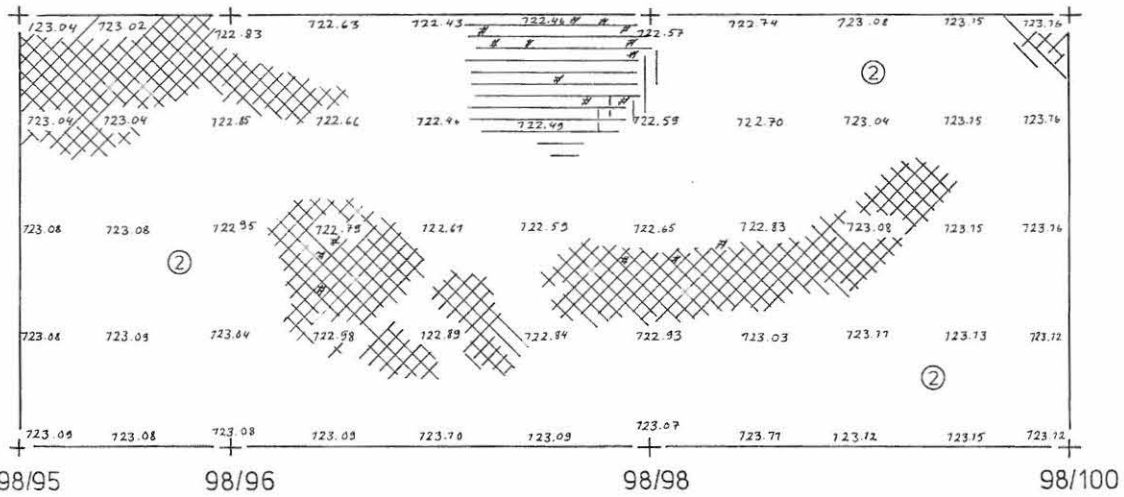
Piirt. H. Poutiainen

Taso 4.

Taso 5.

- Punertavanruskea Ht=hieta
- ruosteenruskea Ht
- hiiltä
- vaaleanruskea Ht
- ruskeanharmaa puhdas Ht
- huuhtoutumiskerros Ht

INARI 346 PARTAKKO KORPPIOJAN SUU 1987

T. PÄRSSINEN

TASOKARTTA

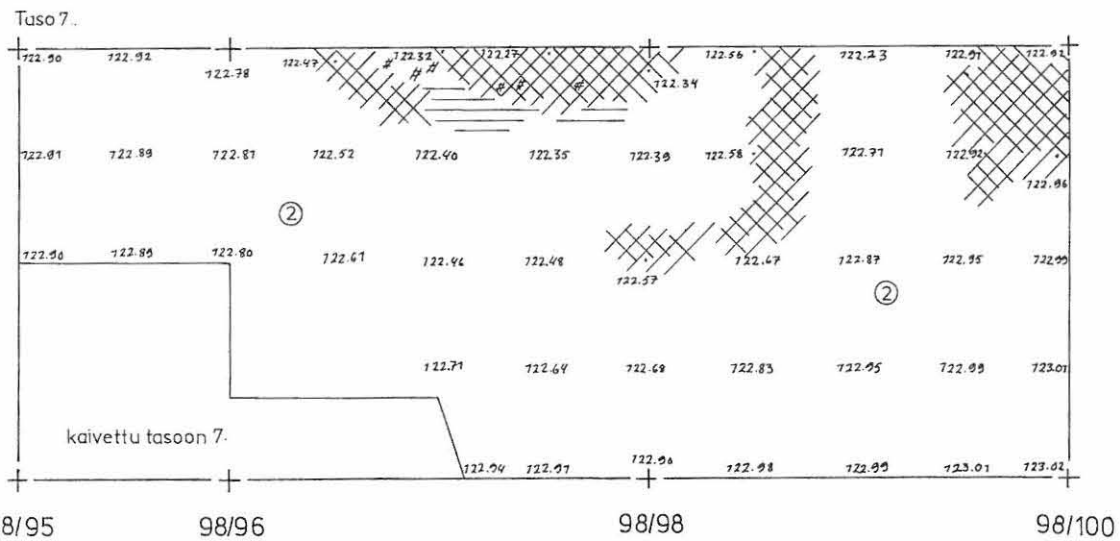
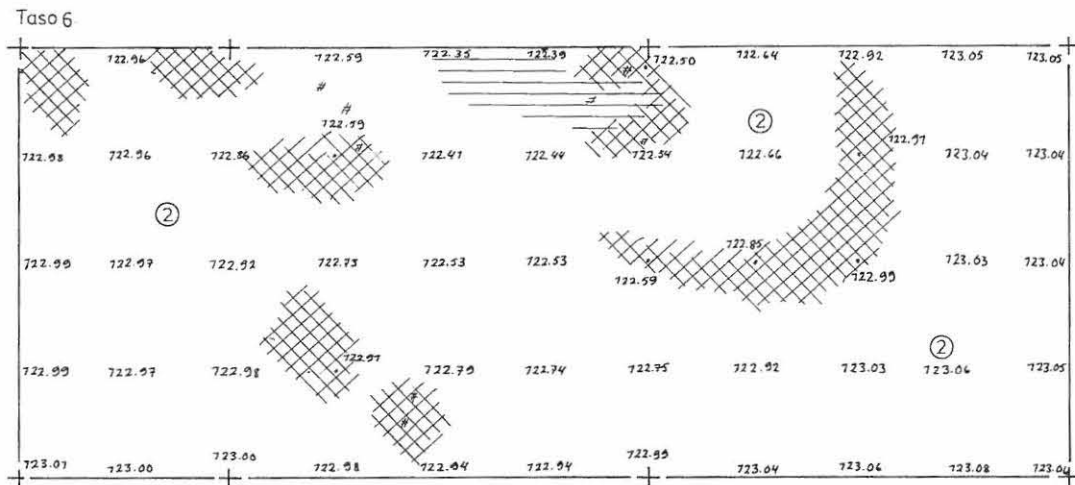
Tasot 6. ja 7.

PIENENNÖS

1 m

Pyyntikuoppa C

Piirt. H. Poutiainen

- punertavanruskea Ht =hieta
- ruosteensuskea Ht
- hiiltä
- ruskeanharmua puhdas Ht

INARI 346 PARTAKKO KORPPIOJAN SUU 1987

T. PÄRSSINEN

PROFIILIKARTTA

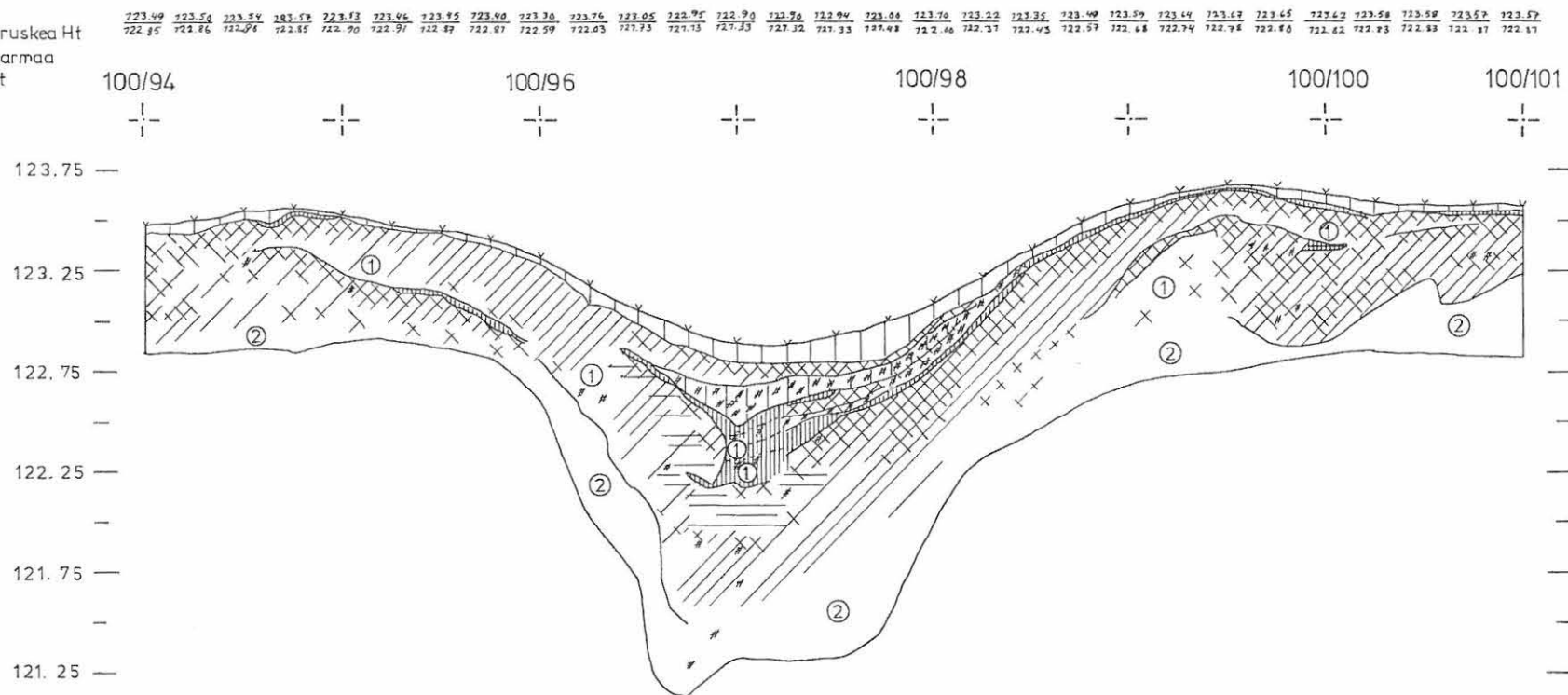
PIENENNÖS

Pyyntikuoppa C, EW-seinämä etelästä

Piirt. H. Poutiainen

- turve
- huuhtoutumiskerros, Ht=hieta
- vaaleanruskea Ht
- punertavanruskea Ht
- vaaleanpunainen (palanut) Ht
- ruosteeneruska Ht
- hiiltä
- harmaanruskea Ht
- ruskeanharmaa
- puhdas Ht

INARI 346 PARTAKKO KORPPIOJAN SUU

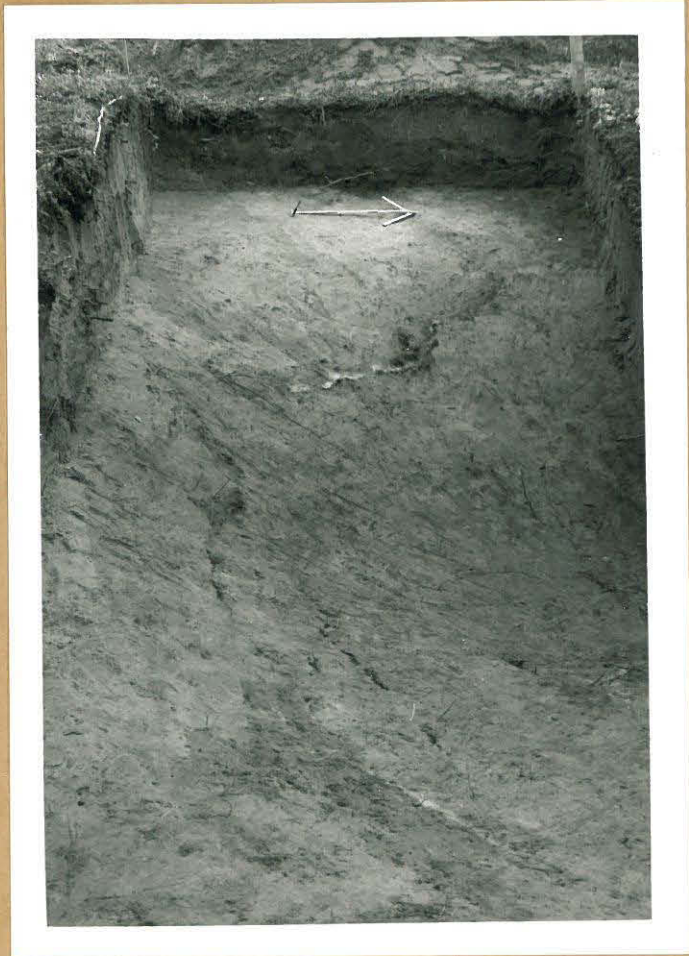
E.71494. Pyyntikuopan puolikas avattuna. Kuvaa kaatosta.

INARI 346 PARTAKKO KORPPIOJAN SUU

F. 71495-71497. Panoraama. Kodansijoiksi otetut kohteet. Idästä.

T. Pärssinen 1987

F.71498. Pyyntikuopan puolikas kaivettuna
tasoon 6. Idästä.

F.71499. Pyyntikuopan puolikas kaivettuna
tasoon 6. Lännestä.

F.71500. Kockuoppa 580.
länsiprotiili

F.71501. Kocojan itäseinämää

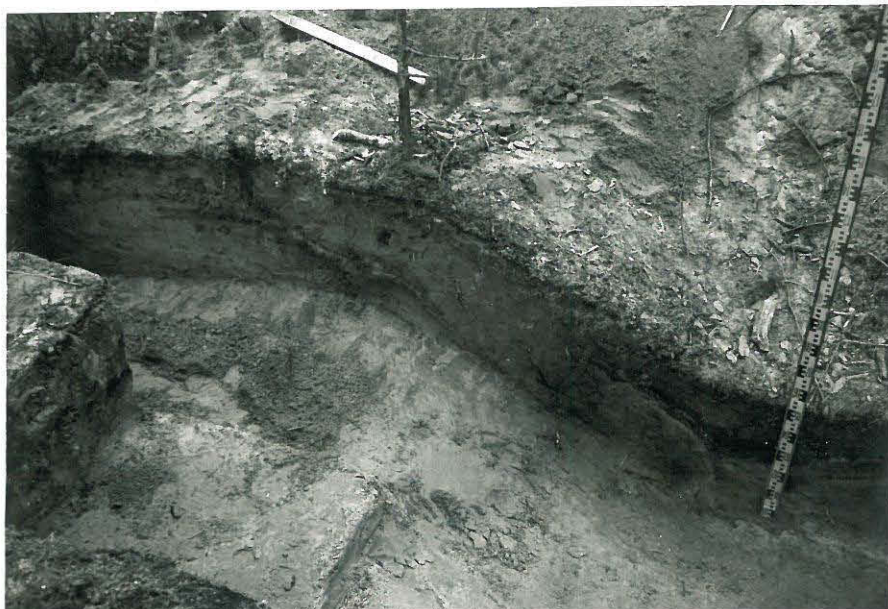
F.71052. Kocojan länsiseinämää.

F. 71503. Kocoja peitettyinä.

F. 71504. Pyyntikuoppaa
kaivetaan tasoon 6.

F. 71505. Pyyntikuopan
pohjoisprofilia.
Länsiosa.

F. 71506 Hannu Poutainen kaivamassa pyyntikuopan läistä pohjaa.

F. 71509 Kuopan profiilia valmistellaan pirtämistä varten.

F. 71510. Pyyntikuoppa peitettyinä.

F. 71507 Pyyntikuopan profiili.

F. 71508 Profiili sivulta. Kaakosta kuvattuna.